

Samen bouwen aan een samenleving die omziet naar elkaar

Burgers doen het zelf!

Tips en voorbeelden van succesvolle aanpakken

De Koepel ondersteunt en stimuleert burgerinitiatieven waar nodig en gewenst om via netwerken hun gemeenschapskracht te versterken op het gebied van wonen, zorg en welzijn.

1. Burgers doen het zelf. Hoe vergroten burgers zelf de leefbaarheid dicht bij huis?

“Dingen veranderen alleen maar als je zelf actie onderneemt.”

Frits Swinkels | Bestuurslid Koepel Zorgcoöperaties Zuid-Nederland

Vergroten leefbaarheid van wijk en dorp

Overal in Nederland organiseren burgers diensten rondom zorg en welzijn. Deze diensten vergroten de leefbaarheid in een wijk of dorp.

Inwoners van het Brabantse dorp Hoogeloon willen graag in hun dorp blijven wonen, het liefst tot hun dood. Ze richten in 2005 de eerste zorgcoöperatie van Nederland op. De ontdekkingstocht van de inwoners maakt duidelijk dat overheid en instellingen ‘ver weg’ van de burger staan.

Burgers doen het zelf

Vanaf 2001 tot op heden bemoeien de inwoners van Hoogeloon zich met de woningbouw, het welzijnsaanbod en de zorgverlening in het dorp. Het resultaat is een integraal pakket van diensten en zorgverlening tot en met eigen thuiszorg en kleinschalig wonen voor mensen met dementie. Ze creëren een zelfredzame gemeenschap waar iedereen aan mee mag doen. In 'Burgers doen het zelf' beschrijven Ad Pijnenborg & Freya Pijnenborg hoe burgers het zelf doen aan de hand van hun praktijkervaring met de zorgcoöperatie Hoogeloon.

Burgers doen het zelf (2018)

In dit boek beschrijven Ad Pijnenborg & Freya Pijnenborg hun ontdekkingstocht met de oprichting van de eerste zorgcoöperatie van Nederland. Uitgeverij SWP Amsterdam

[Burgers doen het zelf!](#)

2. Van knelpunt naar ideaal. Hoe gaan bewoners met elkaar het gesprek aan over hun toekomst?

Elsendorp voorbeeld van lokale uitwerking van veranderingen

Elsendorp is een Brabants dorp dat participatie hoog in het vaandel heeft staan. Uitgangspunt voor de bewoners is 'Elsendorp doet het zelf' en 'In Elsendorp doe je mee'.

Want bruggen slaan naar en samenwerken met wijkbewoners die minder zichtbaar zijn, is geen gemakkelijke opgave. Movisie vroeg de initiatiefnemers hoe zij het aanpakken, wat volgens hen werkt en wat aandachtspunten zijn. Alles met het doel om wijkinitiatieven elders in het land te inspireren en op bruikbare ideeën te brengen. Over burgerkracht, hoe dat zo gekomen is en wat we van Elsendorp kunnen leren.

Ik is niks (2021)

Ton Baetens schrijft over 'Over vitale coalities rond wonen, zorg en leefbaarheid'.

[Boek Ik is Niks](#)

Burgerinitiatieven in zorg en welzijn

Burgerinitiatieven vergroten de leefbaarheid in een wijk of dorp. Wil je ook aan de slag?

Laat je inspireren en informeren over één van de toekomscenario's: de 'We-do-it-ourselves!' beweging van burgers in zorg en welzijn.

Burgerinitiatieven in zorg en welzijn

Deze interactieve factsheet beschrijft het hoe, wie, wat, waar en waarom van burgerinitiatieven.

[Interactieve factsheet](#)

3. Van visie naar draagvlak. Hoe kan draagvlak de visie van een initiatief versterken?

"Je zult het met overtuiging moeten doen. Er echt voor gaan. Je wordt er sterker van en groeit in je overtuigingen als je draagvlak creëert."

Martien Kusters | *Drijvende kracht achter Lierop leeft*

Denken in stappen

Door een terugtrekkende overheid dreigt het voorzieningenniveau, en daarmee de kwaliteit van leven in dorpen en wijken, te verschromelen. Van burgers wordt gevraagd meer verantwoordelijkheid te nemen. Niet alleen voor zichzelf, maar ook voor hun omgeving. Helpende handen, op welke

manier dan ook, zijn noodzakelijk om samen de leefbaarheid in een kern op peil te houden.

Vanuit de gedachte dat burgers samen verantwoordelijk zijn voor de leefbaarheid in hun dorp, is in Lierop de gedachte ontstaan voor een dorpscoöperatie. De toegevoegde waarde ligt vooral in het feit dat betrokkenheid en solidariteit tussen de Lieroppenaren onderling leiden tot mooie, passende en haalbare oplossingen voor iedere inwoner, vitaal of kwetsbaar. Om een coöperatie succesvol te laten zijn moeten diverse stappen gezet worden.

- Geloof in het effect van de activiteiten die ondersteund worden door de coöperatie is de start.
- Bewustwording en een vooruitziende blik is nodig, op tijd actie ondernemen en ervoor zorgen dat je sociale netwerk stevig genoeg is om samen eventuele zorg op te vangen.
- Draagvlak voor activiteiten is te krijgen door burgers te vragen waar zij concreet behoefte aan hebben. Waardoor mensen niet denken vanuit problemen maar bedenken welke oplossing ze kunnen bieden en zo mede-eigenaar worden van de oplossing.
- Samenwerking en afstemming met het dorp is het meest belangrijk. Zoals de ouderenbonden, sport- en culturele verenigingen, school, aanbieders van zorg, huisarts, fysiotherapeut, maatschappelijk werk, zorgboerderij, supermarkt, bakker, horeca, winkels, bedrijven, ondernemers, peuterspeelzaal en kinderopvang enz.

In Lierop gebeurt al heel veel, belangrijk is om juist alles wat er al is te verbinden, waardoor het totaal sterker wordt.

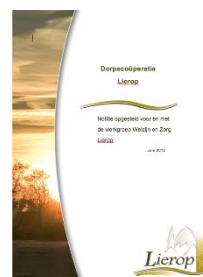
Stappenplan en tips uit Lierop (2013)

De werkgroep welzijn en zorg in Lierop heeft het initiatief genomen om te onderzoeken of een dorpscoöperatie in Lierop wenselijk is en welke toegevoegde waarde deze zou kunnen hebben. Dit als aanvulling op de vele zaken die in Lierop al aanwezig zijn.

In deze notitie wordt een eerste aanzet gegeven voor de inhoud van zo'n dorpscoöperatie met een stappenplan, plan van aanpak en tips.

Notitie Dorpscoöperatie Lierop
Stappenplan, flyer, persbericht en draaiboek.

[Stappenplan Lierop](#)

Voorzorgcirkels en zorgcirkels: verzekerd van zorg

Willen we de gevolgen van de vergrijzing zo goed mogelijk opvangen, dan zal het uitgangspunt “ouderen gaan elkaar helpen” leidend moeten worden. Het uitgangspunt hierbij is dat ouderen die nog gezond en actief zijn zich in dienst stellen van zorgafhankelijke leeftijdsgenoten.

Door nu hulp aan te gaan bieden, mag je verwachten dat je zelf ook hulp krijgt als je die te zijner tijd nodig hebt. Natuurlijk kun je erop gokken dat je tot het einde van je leven mentaal en fysiek kerngezond blijft, maar dat is slechts weinigen gegeven.

In het Land van Cuijk (90.000 inwoners, 5 gemeenten) wordt sinds 2020 door Henk Geene e.a. aan het project “Wonen en Zorg voor thuiswonende ouderen” gewerkt. Dit heeft eind vorig jaar geleid tot een plan van aanpak, zowel voor het Woonaspect als voor het Zorgaspect voor ouderen. Inmiddels is een projectsubsidie ontvangen van ZONMW voor het ontwikkelen van (voor)zorgcirkels. In 7 appartementencomplexen van de woningcorporatie gaan we (voor)zorgcirkels opzetten.

Voorzorg

Op de website van NLZVE vindt u meer informatie over voorzorgcirkels.

[Voorzorgcirkels](#)

Verken waar u naar toe wilt in Het kleine kernen spel

Het Kleine Kernen Spel is ontwikkeld voor dorpsorganisaties. Met het spel kunt u als dorpsraad, dorpsoverleg of dorpsbelang kijken naar de rol die u in de toekomst wil spelen.

Hoe gaat u als dorp aan de slag gaan met thema's als krimp, energietransitie etc.? Of hoe bezint u als dorpsorganisatie zich op de toekomst? Want dat de wereld om ons heen verandert ervaren we allemaal, iedere dag. Dat daarbij kansen liggen voor kleine kernen en actieve bewoners, weten we ook. Maar hoe die kansen te pakken... Speel het spel en laat u in 15 casussen met elkaar uitdagen hardop na te denken hoe u zou handelen. Verken met elkaar voor welke opgaven u staat, wat uw rol is, kan zijn en vooral: waar willen we als dorpsorganisatie naar toe!

Het Kleine Kernen Spel

Verken waar u naar toe wilt in Het kleine kernen spel.

[Kleine Kernen Spel](#)

HET KLEINE
KERNEN SPEL

4. Van draagvlak naar organisatie. Welke praktijkinformatie is succesvol toe te passen?

*“Laat je niet afschepen, ben standvastig, zet je tanden erin en laat niet los!
Het levert een fijnere leefomgeving op en het is kostentechnisch interessant.”*

Willy Donkers | Vereniging Kleine Kernen Brabant

Informatie uit de praktijk voor verschillende vragen

Hoe maak je jullie burgerinitiatief duurzaam? Hoe ontwikkel je 'passende verantwoording' i.p.v. afvinklijstjes? Hoe creëer je als bewonersinitiatief op de langere termijn een gezonde financiële basis? Hoe kies je de juiste rechtsvorm voor jullie samenwerking? Hoe blijft jouw initiatief vitaal? Antwoorden uit de praktijk om je burgerinitiatief door te ontwikkelen vanuit draagvlak naar een duurzame organisatie. En ook professionele ondersteuning en training gaan je helpen.

Helpdesk NLZVE

De helpdesk is dagelijks online en telefonisch bereikbaar voor vragen en adviezen over bewonersinitiatieven in welzijn, wonen en zorg en voor alle vragen rondom Right to Challenge.

Als u vragen heeft die betrekking hebben op informatie over inwonersinitiatieven of als u hulp nodig heeft bij het starten van een initiatief dan kun contact opnemen met de helpdesk van Nederland Zorgt voor Elkaar.

helpdesk@nlzve.nl

06-288 728 20

[Website NLZVE](#)

